

**UPPLANDS-BRO
KOMMUN**

Handlingar till
Kommunstyrelsens sammanträde
den 19 oktober 2022

Dagordning

Beslutsärenden

1 Revidering av reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun inför mandatperiod 2022 - 2026	3
2 Modell för styrning och ledning av kommunens bolag	12

Rapporter

Delegationsbeslut

Anmälningar

Kommunledningskontoret

Katarina Ekroth
Chefsjurist
Kommunledningskontoret

Katarina.RosikEkroth@upplands-bro.se

Datum
2022-10-14

Vår beteckning
KS 22/0144

Er beteckning

Kommunstyrelsen

Revidering av reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun inför mandatperiod 2022 - 2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

Kommunfullmäktige antar fullmäktigeberedningens förslag till revidering av reglemente för arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun för mandatperiod 2022–2026.

Sammanfattning

Fullmäktigeberedningen för arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun ("fullmäktigeberedningen") har till uppgift att inför varje ny mandatperiod genomföra en översyn av befintligt reglemente för arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda. I översynen ska det även ingå att se över regler för kommunalt partistöd i Upplands-Bro kommun (se § 4 i Reglemente för fullmäktigeberedning för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda och kommunalt partistöd i Upplands-Bro kommun, "arvodesreglementet").

Den 15 februari 2022 beslutade fullmäktigeberedningen att ge kommunledningskontoret i uppdrag att revidera arvodesreglementet i enlighet med ett antal principer. Den 15 juni 2022 antog kommunfullmäktige det reviderade arvodesreglementet i enlighet med fullmäktigeberedningens förslag.

Den 13 oktober 2022 gav fullmäktigeberedningen kommunledningskontoret i uppdrag att på nytt bereda en revidering av arvodesreglementet efter de behov som funnits och presenterats i ett utskickat förslag från allianspartierna.

I det utskickade förslaget som ligger till grund för revideringen framgick följande principer:

1. Nuvarande modell för beräkning av oppositionspott tas bort. Ny modell för beräkning innebär att partier i opposition har en oppositionspott på 6 % av årsarvode för KSO per mandat. För Socialdemokraterna gäller att oppositionspott uteblir och ersätts av en höjning av oppositionsrådets arvode från 50 % till 75 % av årsarvode för KSO.

Kommunledningskontoret

2. Alla nämnder och utskott arvoderas lika.
3. Gruppledarpott kvarstår.
4. Beräkningsmodell för politiska sekreterare kvarstår.

Kommunledningskontoret har reviderat arvodesreglementet samt bilaga 1 i enlighet med dessa principer. Alla ändringar är rödmarkerade i de bilagda dokumenten. Vid beslut om antagande av det reviderade arvodesreglementet tas ändringsmarkeringar bort och dokumentet publiceras i kommunens författningssamling.

Beslutsunderlag

- Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse den 13 oktober 2022
- Minnesanteckningar från fullmäktigeberedningen den 13 oktober 2022
- Reviderat reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun
- Bilaga 1 till reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun
- Utskickat underlag för revidering med poster och arvoden (Excel-fil)
- Protokollsutdrag från Kommunfullmäktiges sammanträde den 15 juni 2022, § 88 ”Reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun inför mandatperioden 2022–2026” Dnr KS 22/0144

Ärendet

Bakgrund

Fullmäktigeberedningen har till uppgift att inför varje ny mandatperiod genomföra en översyn av arvodesreglementet. I översynen ska det även ingå att se över regler för kommunalt partistöd i Upplands-Bro kommun (se § 4 i Reglemente för fullmäktigeberedning för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda och kommunalt partistöd i Upplands-Bro kommun, ”arvodesreglementet”).

Den 18 december 2019 antog kommunfullmäktige ett nytt reglemente för arvoden och ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun. Syftet med det nya reglementet var att samla och förtydliga de då olika bestämmelser om arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda som tillämpades i ett samlat reglemente.

Den 15 februari 2022 beslutade fullmäktigeberedningen att ge kommunledningskontoret i uppdrag att revidera arvodesreglementet i enlighet med ett antal principer. Den 15 juni 2022 antog kommunfullmäktige det reviderade arvodesreglementet i enlighet med fullmäktigeberedningens förslag.

Kommunledningskontoret

Den 13 oktober 2022 gav fullmäktigeberedningen kommunledningskontoret i uppdrag att på nytt bereda en revidering av arvodesreglementet efter de behov som funnits och presenterats i ett utskickat förslag från allianspartierna.

I detta underlag som ligger till grund för revideringen framgick följande principer:

1. Nuvarande modell för beräkning av oppositionspott tas bort. Ny modell för beräkning innebär att partier i opposition har en oppositionspott på 6 % av årsarvode för KSO per mandat. För Socialdemokraterna gäller att oppositionspott uteblir och ersätts av en höjning av oppositionsrådets arvode från 50 % till 75 % av årsarvode för KSO.
2. Alla nämnder och utskott arvoderas lika.
3. Gruppledarpott kvarstår.
4. Beräkningsmodell för politiska sekreterare kvarstår.

Kommunledningskontoret har reviderat bilagan till arvodesreglementet i enlighet med dessa principer. Alla ändringar är rödmarkerade i det bilagda dokumentet. Vid beslut om antagande av det reviderade arvodesreglementet tas ändringsmarkeringar bort och dokumentet publiceras i kommunens författningssamling.

Barnperspektiv

Det är en förutsättning för att det demokratiska systemet i vårt samhälle ska fungera att människor ska ha en ekonomisk möjlighet att engagera sig som förtroendevalda. En viktig beståndsdel i vårt demokratiska system är transparensen kring hur våra skattemedel fördelas. Genom reglementet för arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun stärks förtroendet för de förtroendevalda och för den kommunala förvaltningen. Att växa upp i ett samhälle där det finns förtroende och transparens gentemot det offentliga gynnar alla kommuninvånare, särskilt barn och unga.

Kommunledningskontoret

Ida Texell

Kommundirektör

Sara Lauri

Kanslichef

Bilagor

1. Reviderat reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun.
2. Bilaga 1 till reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun.

Kommunledningskontoret

3. Minnesanteckningar från fullmäktigeberedningen den 13 oktober 2022.
4. Utskickat underlag för revidering med poster och arvoden (excel-fil)
5. Protokollsutdrag från Kommunfullmäktiges sammanträde den 15 juni 2022, § 88 ”Reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun inför mandatperioden 2022–2026” Dnr KS 22/0144

Beslut sänds till

- Samtliga nämnder
- Personalavdelningen

Reglemente för arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda

Beslutad av kommunfullmäktige den XXXX-XX-XX

Innehåll

Reglemente för arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda.....	3
1 Inledande bestämmelser.....	3
1.1 Förtroendeuppdrag som omfattas av bestämmelserna	3
1.2 Heltids- och deltidsarvoderade förtroendevalda	3
1.3 Storleken på arvoden och ersättningar	3
1.4 Särskilt om kommunalråd	4
2 Arvoden	4
2.1 Årsarvode.....	4
2.2 Sammanträdesarvode	5
2.2.1 Begränsningar.....	7
2.3 Gruppleदारarvode	7
2.4 Ersättning till partier i opposition	8
2.5 Politiska sekreterare	8
3 Ersättningar	8
3.1 Resekostnadsersättning	8
3.2 Förlorad arbetsinkomst	8
3.3 Förlorad pensionsförmån	9
3.4 Förlorad semesterförmån	9
3.5 Funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader.....	9
3.6 Barntillsynskostnader.....	9
3.7 Kostnader för vård och tillsyn av person med funktionsnedsättning eller person som är långvarigt sjuk	10
4 Övriga förmåner	10
4.1 Grupplivskydd.....	10
4.2 Omställningsstöd och pension	10
4.3 Föräldradedighet	10
5 Övriga bestämmelser	10
5.1 Hur man begär ersättning.....	10
5.2 Preskriptionstider	11
5.3 Tolkning av bestämmelserna	11
5.4 Utbetalning.....	11
6 Bilagor	11

Reglemente för arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda

1 Inledande bestämmelser

1.1 Förtroendeuppdrag som omfattas av bestämmelserna

Reglementet är beslutat med stöd av bestämmelserna i 4 kap. 12–18 §§, kommunallagen 2017:725 (KL) och gäller för förtroendevalda i Upplands-Bro kommun. Med förtroendevald avses här ledamöter och ersättare i fullmäktige, fullmäktigeberedningar, kommunstyrelsen och dess utskott och beredningar, nämnder och deras utskott och beredningar samt revisorer m.fl. Bestämmelserna gäller även för ledamöter och ersättare som företräder nyttjarna i självförvaltningsorgan. Överförmyndare jämställs i detta reglemente med ordförande i verksamhetsnämnd.

1.2 Heltids- och deltidisarvoderade förtroendevalda

Med heltidsarvoderad förtroendevald avses den som ägnar hela sin arbetstid åt uppdrag för kommunen. Med deltidisarvoderad förtroendevald avses den som ägnar minst 40 procent av heltid åt det kommunala uppdraget.

Omfattningen av förtroendemannauppdraget sker genom att jämföra årsarvodet för den förtroendevalde med årsarvodet för kommunstyrelsens ordförande (KSO).

Det förutsätts att förtroendevald ägnar sig åt förvärvs- eller yrkesverksamhet högst i den omfattning som utgör mellanskillnaden mellan uppdragets omfattning och heltid.

Med heltidsarvoderad jämställs förtroendevald med två eller flera deltidisarvoden, vilka sammanräknade uppgår till ett heltidsarvode.

Gruppledare omfattas av samma regler som förtroendevalda som har deltidsuppdrag även om ersättningen understiger 40 procent av arvodet för KSO.

1.3 Storleken på arvoden och ersättningar

Arvoden och ersättningar utgår med det belopp som fullmäktige beslutat enligt bilaga 1. Arvode för uppdrag i kommunala bolag beslutas av respektive bolag. Kommunfullmäktige kan besluta om att rekommendera belopp även för uppdrag i de kommunala bolagen. Årsarvodet för förtroendevalda baseras på följande principer:

- Utgångspunkten för samtliga årsarvoden är årsarvodet för KSO. Årsarvodet för KSO motsvarar 111 % av årsarvodet för en riksdagsledamot.

- Ordförande i verksamhetsnämnder och styrelseutskott arvoderas med 20 % av arvodet för KSO.
- Vice ordförande i styrelse, verksamhetsnämnd och styrelseutskott arvoderas med 50 % av arvodet för ordförande i styrelse eller respektive nämnd/utskott.
- Andre vice ordförande i styrelse, verksamhetsnämnd och utskott arvoderas med 50 % av arvodet för ordförande i styrelse eller respektive nämnd/utskott.
- Övriga årsarvoden motsvarar andelar av årsarvodet för KSO i enlighet med bilaga 1.
- Årsarvodet för KSO räknas varje år i januari månad upp med utgångspunkt i gällande arvode för riksdagsledamot.
- Övriga årsarvoden räknas upp genom att beloppen är beräknade utifrån andel av arvodet för KSO.
- Övriga ersättningar, förutom schablonbelopp, motsvarar andelar av prisbasbelopp.
- Schablonbelopp är beräknade utifrån vad som anges i bilaga 1. Nivåerna justeras i januari varje år och följer de nivåer som vid tiden är gällande för de faktorer som beloppen är baserade på.
- Andelar avrundas till två decimaler.
- Arvoden och ersättningar i kronor avrundas till närmaste heltal.

1.4 Särskilt om kommunalråd

Kommunalråd som inte är KSO eller vice KSO arvoderas med ett fast kommunalrådsårsarvode om 40% av KSO. I detta kommunalrådsarvode ingår ett uppdrag som ordförande i verksamhetsnämnd eller utskott. Om kommunalrådet har ytterligare uppdrag, utöver en ordförandepost i en nämnd eller utskott, utgår ersättning i enlighet med detta reglemente och bilaga 1.

2 Arvoden

2.1 Årsarvode

Förtroendevalda som fullgör uppdrag enligt bilaga 1 har rätt till årsarvode med de belopp som anges för respektive uppdrag i bilaga 1.

Ledamöter i styrelsens, nämndernas och utskottens presidier behåller sina fasta årsarvoden till årsskiftet det år ett val till kommunfullmäktige genomförs.

Årsarvoden till ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande (presidiet) täcker följande aktiviteter:

- a) förhandling eller förberedelse inför förhandling med personalorganisation eller annan motpart till kommunen,

- b) överläggning med företrädare för annat kommunalt organ än det den förtroendevalde själv tillhör,
- c) sammankomst med kommunalt samrådsorgan,
- d) överläggning med förvaltningschef eller annan anställd vid det kommunala organ den förtroendevalde själv tillhör,
- e) presidiummöte i fullmäktige, nämnd eller utskott,
- f) besiktning eller inspektion,
- g) överläggning med utomstående myndighet eller organisation,
- h) fullgörande av granskningsuppdrag inom ramen för ett revisionsuppdrag,
- i) ärendeuttag och andra besök på förvaltningen eller i verksamheten,
- j) kontakter med allmänheten per telefon, e-post, brev och besök,
- k) möten med föreningslivet och olika intressegrupper,
- l) uppvaktningar och representation,
- m) beslutsfattande enligt delegation eller reglemente,
- n) möten med partigrupp eller möten för nämndordförande och/eller vice ordförande.

Avgår förtroendevald, som uppbär årsarvode, under uppdragstiden erhåller hen arvode till och med utgången av kalendermånaden då uppdraget enligt beslut upphör. Om ersättaren tillträder under samma kalendermånad erhåller hen arvode från och med nästkommande kalendermånad.

Om förtroendevald med årsarvode på grund av sjukdom eller annars är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag under längre tid än två månader, ska arvodet för tiden därefter minskas i motsvarande mån som frånvaron pågår.

Då en ordförande för en nämnd är frånvarande för en längre tid kan nämnden besluta att annan ledamot träder in som ersättare för ordförande. Den som på detta sätt inträder som ersättare för ordförande ska få samma arvode som den frånvarande ordförande för den tid som sådant inträde skett.

Om förändring av årsarvode sker, utöver den uppräknade av belopp som sker varje år i januari månad, behåller förtroendevald årsarvode enligt äldre bestämmelser till och med utgången av kalendermånaden då de nya bestämmelserna antogs.

2.2 Sammanträdesarvode

Tjänstgörande ledamöter och ersättare, närvarande ersättare och andra förtroendevalda som medgett närvarorätt har rätt till sammanträdesarvode. Sammanträdesarvode utgår, för varje sammanträde som den förtroendevalde

deltagit i, med lika belopp till ledamot och ersättare. Ersättningen är beroende av sammanträdet längd och den förtroendevaldes närvaro.

Sammanträdesarvode utgår för:

- a. sammanträde med kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och övriga nämnder, nämndutskott, nämndberedningar samt revisorernas sammanträden,
- b. sammanträden med utredningskommittéer, projektgrupper och arbetsgrupper, som tillsätts av kommunfullmäktige, kommunstyrelse eller nämnd,
- c. protokollsjustering,
- d. konferens, informationsmöte, studiebesök, uppdrag som kontaktperson, studieresa, kurs, utbildning eller liknande som rör kommunal angelägenhet och som har ett direkt samband med det kommunala förtroendeuppdraget,
- e. förhandling eller förberedelse inför förhandling med personalorganisation eller annan motpart till kommunen,
- f. överläggning med företrädare för annat kommunalt organ än det den förtroendevalde själv tillhör,
- g. sammankomst med kommunalt samrådsorgan,
- h. överläggning med förvaltningschef eller annan anställd vid det kommunala organ den förtroendevalde själv tillhör,
- i. presidiummöte i fullmäktige, nämnd eller utskott,
- j. besiktning eller inspektion,
- k. överläggning med utomstående myndighet eller organisation,
- l. aktiviteter som ingår i uppdrag som beslutats av kommunfullmäktige.

Förtroendevald erhåller sammanträdesarvode för punkten a) med ett grundarvode för den första timmen av tjänstgöringen och därefter ett halvt timmarvode per påbörjad halvtimme. Grundarvode avser täcka tid för förberedelse och inläsning inför sammanträdet.

Tillämpningsanvisning

För ett sammanträde som varar från 15.00 till 17.20 betalas grundarvode ut för timmen mellan kl. 15.00 och 16.00. Ett helt timmarvode betalas ut för timmen mellan kl. 16.00 och 17.00. Ett halvt timmarvode betalas ut för den påbörjade halvtimmen mellan kl. 17.00 och 17.20.

Förtroendevald erhåller sammanträdesarvode för punkten c) med

- ett helt timmarvode oavsett hur lång tid justeringen tar, om särskild tid och plats för detta beslutats.
- Om justering sker under sammanträdet eller i omedelbar anslutning till sammanträdet utgår inte särskilt arvode för justeringen.

För övriga punkter utgår ett halvt timmarvode per påbörjad halvtimme om inget annat framgår av särskilt beslut.

För deltagande i aktivitet enligt punkten d) krävs protokollfört beslut i styrelse, nämnd eller utskott alternativt delegationsbeslut enligt exempelmall i bilaga 2. För kurser, konferenser och resor med mera ska deltagare åiterrapportera resultatet. Av beslutet ska det framgå om arvode utgår eller ej för aktiviteten. För de fall att arvode utgår ersätts den förtroendevalde med ett fast belopp enligt följande:

- För halvdag (aktiviteter upp till fyra timmar)
- För heldag (aktiviteter över fyra timmar)

Belopp framgår av bilaga 1.

Rätten till sammanträdesarvode för förtroendevalda med årsarvode begränsas enligt vad som anges i punkten 2.1.

2.2.1 Begränsningar

Förtroendevald kan inte erhålla mer ersättning i form av fasta kommunala årsarvoden än vad som utgår till KSO i årsarvode.

Förtroendevald, som fullgör uppdrag på mer än 75 procent av heltid, har inte rätt till sammanträdesarvode.

Arvoden för kommunfullmäktigesammanträden utgår alltid och samordnas därmed ej med övriga arvoden.

Ersättning utgår med totalbelopp, inklusive reseersättning, ersättning för förlorad arbetsinkomst och övriga ersättningar, för maximalt belopp motsvarande åtta timmarvoden/dag. Undantag kan göras i särskilda fall och ska då framgå av protokollfört beslut alternativt delegationsbeslut.

För partipolitiska aktiviteter utgår ej sammanträdesarvode.

2.3 Gruppledararvode

Ersättning utgår till varje parti i kommunfullmäktige, för särskilda uppdrag i anslutning till partiarbetet (gruppledararvode).

Nivån på ersättningen framgår av bilaga 1.

Gruppledararvode fördelas lika för alla partier som har mandat i kommunfullmäktige. Gruppledararvode utbetalas till utsedda gruppledare eller enligt skriftlig instruktion från partiet enligt mall som följer av bilaga 3.

2.4 Ersättning till partier i opposition

Ersättning utgår till varje parti i kommunfullmäktige som inte ingår i den politiska ledningen. **Ersättningen utgår antingen i form av en oppositionspott eller som ett arvode till oppositionsrådet.**

I vilken form och till vilken nivå respektive oppositionsparti erhåller ersättning framgår av bilaga 1.

Respektive partis del av ersättningen utbetalas till gruppledare eller enligt skriftlig instruktion från partiet enligt mall som följer av bilaga 4.

2.5 Politiska sekreterare

Ersättning till partier för politiska sekreterare utgår till varje parti med visst belopp/mandat i kommunfullmäktige. Ersättning utgår för minst tre mandat och högst tolv mandat oavsett om ett parti innehar färre än tre mandat eller fler än tolv mandat. Ersättningen utbetalas till utsedd politisk sekreterare eller enligt mall som följer av bilaga 5.

Nivån på ersättningen framgår av bilaga 1.

3 Ersättningar

3.1 Resekostnadsersättning

Resor ska ske i enlighet med kommunens resepolicy.

Kostnader för resor med egen bil inom kommunen inom ramen för förtroendeuppdraget ersätts med skatteverkets schablonbelopp för reseavdrag om resan mellan årsbostaden och plats för aktivitet för vilken sammanträdesarvode utgår överstiger 3 km enkel resa.

Om flera sammanträden hålls i anslutning till varandra ska sammanträdena i arvodeshänseende betraktas som *ett* sammanträde som berättigar till reseersättning *en* gång.

Parkeringskostnader inom kommunen ersätts med schablonbelopp enligt bilaga 1.

Ersättning för resa med kollektivtrafiken ersätts med schablonbelopp enligt bilaga 1.

För heltids- och deltidsarvoderade förtroendevalda räknas antalet kilometer från kommunhuset i Kungsängen vid ersättning för resa med egen bil. Om resan påbörjas från årsbostaden och den sträckan blir kortare än om avståndet räknas från kommunhuset gäller det kortare avståndet från bostaden.

3.2 Förlorad arbetsinkomst

Förtroendevalda, som genom begärd ledighet för det kommunala uppdraget vidkänns löneavdrag eller motsvarande, erhåller ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst. Ersättning utges med schablonbelopp enligt bilaga 1. Ersättning

med belopp som motsvarar faktisk förlorad arbetsinkomst betalas ut mot intyg som visar den faktiska förlorade arbetsinkomsten per aktivitet som medger sammanträdesarvode.

Med arbetsinkomst avses kontant lön eller motsvarande inkomst av rörelse eller av jordbruksfastighet.

Inkomst av kapital och tillfällig förvärvsverksamhet liksom passivt ägande till jordbruksfastighet eller företag omfattas inte av begreppet arbetsinkomst.

Heltids- och deltidsarvoderade förtroendevalda har inte rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst i enlighet med 1.1 i dessa bestämmelser.

3.3 Förlorad pensionsförmån

Särskild ersättning i form av ett pensionstillägg kan utges till förtroendevald vars tjänstepension i anställningen konstateras ha minskat på grund av det kommunala förtroendeuppdraget, dock högst 4,5 procent på utbetald ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Heltids- och deltidsarvoderade förtroendevalda har inte rätt till ersättning för förlorad pensionsförmån i enlighet med 1.1 i dessa bestämmelser.

3.4 Förlorad semesterförmån

Förtroendevald har rätt till ersättning för styrkt förlorad semesterförmån, dock högst 12 procent på utbetald ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Heltids- och deltidsarvoderade förtroendevalda har inte rätt till ersättning för förlorad semesterförmån i enlighet med 1.1 i dessa bestämmelser.

3.5 Funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader

Ersättning betalas ut till funktionsnedsatt förtroendevald för de särskilda kostnader som uppkommit till följd av det kommunala förtroendeuppdraget och som inte ersätts på annat vis. Häri ingår kostnader för exempelvis resor, ledsagare, tolk, hjälp med inläsning och uppläsning av handlingar och liknande.

Nivån på ersättningen framgår av bilaga 1.

3.6 Barntillsynskostnader

Ersättning utgår för kostnader som föranletts av uppdraget vid vård och tillsyn av barn, som vårdas i den förtroendevaldes familj och som inte fyllt tolv (12) år. Om särskilda skäl föreligger, kan ersättning utgå även för äldre barn.

Ersättning utgår inte för tillsyn, som utförs av egen familjemedlem (förälder, syskon, sammanboende eller mor- och farföräldrar) och ej heller för tid, då barnet vistas i sin ordinarie förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Nivån på ersättningen framgår av bilaga 1.

3.7 Kostnader för vård och tillsyn av person med funktionsnedsättning eller person som är långvarigt sjuk

Förtroendevald äger rätt till styrkta kostnader som uppkommit avseende person med funktionsnedsättning eller person som är långvarigt sjuk, som den förtroendevalde vårdar eller har tillsyn över i sitt hem och där kostnaderna föranletts av det kommunala förtroendeuppdraget.

Ersättning utgår inte för tillsyn som utförs av egen familjemedlem (förälder, syskon, sammanboende eller mor- och farföräldrar).

Nivån på ersättningen framgår av bilaga 1.

Tillämpningsanvisning

Ersättning betalas ut efter att intyg som styrker inkomstbortfallet/kostnaden inkommit.

4 Övriga förmåner

4.1 Grupplivskydd¹

Deltidsarvoderad förtroendevald – som inte omfattas av tjänstegrupplivförsäkring i den egna anställningen – liksom heltidsarvoderad tillförsäkras grupplivskydd under mandatperioden genom att kommunen tecknar en särskild grupplivförsäkring i KPA Livförsäkring AB.

4.2 Omställningsstöd och pension²

Förtroendevald omfattas av bestämmelser om omställningsstöd och pension OPF-KL i den utsträckning som gäller enligt fullmäktiges beslut den 11 juni 2014 § 81.

4.3 Föräldraledighet

För hel- eller deltid arvoderad förtroendevald, som är tjänstledig med föräldrapenning, utgår ersättning enligt gällande bestämmelser för kommunens anställda.

5 Övriga bestämmelser

5.1 Hur man begär ersättning

För att få ersättning ska den förtroendevalde utöver vad som framgår i detta reglemente på begäran styrka sina förluster eller kostnader. Förluster eller

¹ Se information i Handbok för förtroendevalda på kommunens webbplats

² Se information i Handbok för förtroendevalda på kommunens webbplats

kostnader ska anmälas till fullmäktiges, **styrelsens** eller nämndens sekreterare eller till annan som utsetts att ta emot dem.

5.2 Preskriptionstider

Yrkande om ersättningar enligt dessa bestämmelser ska framställas senast inom ett år från dagen för sammanträde eller motsvarande till vilken kostnaden hänför sig.

5.3 Tolkning av bestämmelserna

Frågor om tolkning och tillämpning av dessa bestämmelser avgörs av kommunstyrelsen.

5.4 Utbetalning

Årsarvoden betalas ut med en tolfedel (1/12) per månad. Övriga arvoden och ersättningar betalas ut en gång per månad i samband med kommunens ordinarie löneutbetalning för de anställda.

6 Bilagor

Reglementet innehåller följande bilagor:

1. Fastställda belopp
2. Mallexempel delegationsbeslut (**publiceras ej, tillhandahålls av kansliavdelningen**)
3. Blankett utbetalning gruppleदारarvode (**publiceras ej, tillhandahålls av kansliavdelningen**)
4. Blankett utbetalning ersättning till partier i opposition (**publiceras ej, tillhandahålls av kansliavdelningen**)
5. Blankett utbetalning ersättning till politiska sekreterare (**publiceras ej, tillhandahålls av kansliavdelningen**)

Bilaga till reglemente för arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda

Belopp för mandatperioden 2022 till 2026, angivna i svenska kronor
Uppdaterad 2022-10-XX

**UPPLANDS-BRO
KOMMUN**

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Fasta kommunala årsarvoden.....	3
3	Övriga kommunala arvoden och ersättningar.....	4
4	Årsarvoden i kommunala bolag.....	6
4.1	Rekommenderade årsarvoden	6
4.2	Rekommendationer om begränsningar	6

1 Inledning

Utgångspunkten för samtliga årsarvoden är årsarvodet för kommunstyrelsens ordförande (KSO) som motsvarar 111 % av årsarvodet för riksdagsledamot. Övriga arvoden för ordförande utgör del av årsarvodet för KSO i enlighet med tabeller nedan.

Årsarvode riksdagsledamot	858 000
111 % av årsarvode för riksdagsledamot	952 380
Prisbasbelopp	48 300

2 Fasta kommunala årsarvoden

Vad som i tabellen framkommer avseende verksamhetsnämnd och styrelseutskott avser samtliga av kommunfullmäktige inrättade verksamhetsnämnder och samtliga av kommunstyrelsen inrättade utskott.

Förtroendevald/Förtroendeuppdrag	Procentandel av KSO:s arvode	Årsarvode, belopp
Kommunfullmäktiges ordförande	4	38 095
Kommunfullmäktiges vice ordförande	1,6	15 238
Kommunfullmäktiges andre vice ordförande	1,6	15 238
Kommunfullmäktiges valberednings ordförande	1,6	15 238
Förtroendevald revisor	4	38 095
Kommunstyrelsens ordförande, kommunalråd 1	100	952 380
Kommunstyrelsens vice ordförande, kommunalråd 2	40	380 952
Kommunstyrelsens 2:e vice ordförande, oppositionsråd 1	75	714 285
Valnämndens ordförande under valår	4	38 095
Valnämndens vice ordförande under valår	50 % av ordf.	15 238
Ordförande i verksamhetsnämnd	20	190 476
Vice ordförande i verksamhetsnämnd	50 % av ordf.	95 238
2:e vice ordförande i verksamhetsnämnd	50 % av ordf.	95 238
Ordförande i styrelseutskott	20	190 476

Vice ordförande i styrelseutskott	50 % av ordf.	95 238
2:e vice ordförande i styrelseutskott	50 % av ordf.	95 238
Överförmyndare	11	104 762
Överförmyndares ersättare	1,3	12 381
Kommunalråd 3 (annan än KSO och vice KSO)	40	380 952
Kommunalråd 4 (annan än KSO och vice KSO)	40	380 952
Oppositionsråd 2 Sverigedemokraterna	6 per mandat	400 000
Oppositionspott för Vänsterpartiet	6 per mandat	228 571
Oppositionspott för Miljöpartiet	6 per mandat	57 143

3 Övriga kommunala arvoden och ersättningar

Ersättning/arvode	Förklaring	Belopp i kronor
Sammanträdesarvode, timarvode	Motsvarar 0,38 % av prisbasbelopp	184
Sammanträdesarvode, grundarvode	Motsvarar 2 timarvoden	367
Arvode vid kurser, utbildningar mm halvdag	Motsvarar 4 timarvoden	734
Arvode vid kurser, utbildningar mm heldag	Motsvarar 8 timarvoden	1468
Gruppleदारarvode/parti	Motsvarar 4,5 prisbasbelopp	217 350
Ersättning till politiska sekreterare/mandat i KF (ersättning utgår för minst 3 mandat, max 12 mandat)	Motsvarar 77 % av prisbasbelopp	37 191
Resersättning egen bil/mil	Enligt Skatteverkets schablon	19
Ersättning för parkering inom Upplands-Bro	Utifrån ett sammanträde på tre timmar och att kostnaden för parkering i Upplands-Bro är 5 kr/timme med fri parkering första timmen.	10

Ersättning för resa med kollektivtrafik	Utifrån kostnaden för en resa ToR med SL med enkelbiljett.	78
Schablonersättning förlorad arbetsinkomst	Utifrån SCB:s statistik om medellön i Sverige år 2018 och försäkringskassans beräkning av årsarbetstid för heltidsarbete utgör schablonen 3/4 av värdet.	156
Funktionsnedsatt förtroendevalda särskilda kostnader/timme	Motsvarar 0,21 % av prisbasbelopp	101
Barntillsynskostnader/timme	Motsvarar 0,21 % av prisbasbelopp	101
Maxbelopp/dag för kostnader för vård och tillsyn av person med funktionsnedsättning (ersätts med faktiskt kostnad upp till maxbelopp)	Motsvarar 2,5 % av prisbasbelopp	1208

4 Årsarvoden i kommunala bolag

Rekommendationen är att årsarvoden i de kommunala bolagen följer de principer som gäller för årsarvoden i kommunstyrelsen och verksamhetsnämnder, det vill säga att vice ordförande arvoderas med **50 %** av årsarvodet för ordförande och andra vice arvoderas med 50 % årsarvodet för ordförande.

4.1 Rekommenderade årsarvoden

Upplands-Bro Kommunföretag AB		
Ordförande	Motsvarar 10 % av arvode för KSO	95 238
Vice ordförande	50 % av ordf.	47 619
Andre vice ordförande	50 % av ordf.	47 619
AB Upplands-Brohus		
Ordförande	Motsvarar 12,8 % av arvode för KSO	121 905
Vice ordförande	50 % av ordf.	60 952
Andre vice ordförande	50 % av ordf.	60 952
Upplands-Bro Kommunfastigheter AB		
Ordförande	Motsvarar 7,2 % av arvode för KSO	68 571
Vice ordförande	50 % av ordf.	34 286
Andre vice ordförande	50 % av ordf.	34 286

4.2 Rekommendationer om begränsningar

Enligt reglementet för arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda finns en bestämmelse om att förtroendevald inte kan erhålla mer ersättning i form av fasta arvoden än vad som utgår till KSO i årsarvode.

Om förtroendevald med fast årsarvode, på grund av årsarvode i kommunalt bolag, överskrider årsarvodet för KSO rekommenderas att bolagsarvodet regleras så att de årliga arvodena sammantaget inte överskrider årsarvodet för KSO.

Plats och tid	Digitalt via Teams 2022-10-13 kl 09.00- 09.50	
Ajournering		
Beslutande	Ledamöter Andreas Åström (M), ordförande Karl-Erik Lindholm (KD), vice ordförande Annika Falk (S), andre vice ordförande Martin Normark (L) Lisa Edwards (C) Katarina Olofsson (SD) Erik Karlsson (V)	Närvarande ersättare Claus Dürhagen (MP)
Övriga deltagare	Sara Lauri, kanslichef Katarina Ekroth, chefsjurist	

Dessa anteckningar skickas ut till samtliga ledamöter och ersättare i fullmäktigeberedningen. Anteckningarna diarieförs.

Reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun

Dnr KS 22/0144

Fullmäktigeberedningen föreslår

Fullmäktigeberedningen ger kommunledningskontoret i uppdrag att bereda en revidering av arvodesreglementet i enlighet med utskickat förslag från allianspartierna. Uppdraget ska redovisas direkt till kommunstyrelsen och inte till fullmäktigeberedningen.

I utskickat förslag framgår följande principer:

1. Nuvarande modell för beräkning av oppositionspott tas bort. Ny modell för beräkning innebär att partier i opposition har en oppositionspott på 6 % av årsarvode för KSO per mandat. För Socialdemokraterna gäller att oppositionspott uteblir och ersätts av en höjning av oppositionsrådets arvode från 50 % till 75 % av årsarvode för KSO.
2. Alla nämnder och utskott arvoderas lika.
3. Gruppledarpott kvarstår.
4. Beräkningsmodell för politiska sekreterare kvarstår.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet delar inte förslaget i sin helhet och lämnar förslag på förbättringar till nästa fullmäktigeberedning.

Socialdemokraterna föreslår att även Socialdemokraterna ska ha 6% per mandat samt att nuvarande regler om ersättningar för förste och andre ersättare skall gälla, dvs 40 % av ordförandearvodet för första vice ordförande samt 50 % av ordförandearvodet för andre vice ordförande. Detta ska gälla i alla nämnder och utskott.

Övrigt

Vid mötet fördes en dialog om förslaget.

Kommunledningskontoret fick en fråga om arvodena är pensionsgrundande och bekräftar att så är fallet. Bestämmelser OPF-KL18 biläggs anteckningarna.

Mandatperioden 2022-2026, Kostnadsläge 2022

	Årsarvode
Kommunfullmäktiges ordförande	38 095 Ökning från 3 till 4% av KSO
1:e vice ordförande majoritet	15 238 Ökning från 1,2 till 1,6% av KSO
vice ordförande opposition	15 238 Ökning från 1,2 till 1,6% av KSO
Valberedningens ordförande	15 238 Ökning från 1,2 till 1,6% av KSO
Förtroendevald revisor 8 st	304 760 Ny nivå 38 095/revisor Ökning från 3 till 4% av KSO
Kommunstyrelsens ordförande	952 380
Kommunstyrelsens 1e vice ordförande	380 952 40% av KSO
Kommunstyrelsens 2e vice ordförande oppositionsråd	714 285 Ökning från 50 till 75% av KSO
Oppositionsråd 2 SD	400 000 Oppositionspott 6% av KSO per mandat
Valnämndens ordförande	38 095 Ökning från 3 till 4% av KSO
Valnämndens vice ordförande	15 238 Ökning från 1,2 till 1,6% av KSO
Utbildningsnämnd ordförande	190 476 20% av KSO
Utbildningsnämnd vice ordförande	95 238 Ökning från 40 till 50% av ordförande
Utbildningsnämnd 2e vice ordförande	95 238 50% av ordförande
Gymnasie, näringsliv ordförande	0 20% av KSO, Särskilt utpekad nämnd för kommunalråd, ordförandearvode utgår ej
Gymnasie, näringsliv vice ordförande	95 238 Ökning från 40 till 50% av ordförande
Gymnasie, näringsliv 2e vice ordförande	95 238 50% av ordförande
Bygg- och miljönämndens ordförande	190 476 20% av KSO
Bygg- och miljönämndens 1e vice ordförande	95 238 Ökning från 40 till 50% av ordförande
Bygg- och miljönämndens 2e vice ordförande	95 238 50% av ordförande
Kultur- och fritidsnämndens ordförande	0 20% av KSO, Särskilt utpekad nämnd för kommunalråd, ordförandearvode utgår ej
Kultur- och fritidsnämndens 1e vice ordförande	95 238 Ökning från 40 till 50% av ordförande
Kultur- och fritidsnämndens 2e vice ordförande	95 238 50% av ordförande
Tekniska nämndens ordförande	190 476 20% av KSO
Tekniska nämndens 1e vice ordförande	95 238 Ökning från 40 till 50% av ordförande
Tekniska nämndens 2e vice ordförande	95 238 50% av ordförande
Socialnämndens ordförande	190 476 20% av KSO
Socialnämndens 1e vice ordförande	95 238 Ökning från 40 till 50% av ordförande
Socialnämndens 2e vice ordförande	95 238 50% av ordförande
Äldrenämndens ordförande	190 476 20% av KSO
Äldrenämndens 1e vice ordförande	95 238 Ökning från 40 till 50% av ordförande
Äldrenämndens 2e vice ordförande	95 238 50% av ordförande
Samhällsbyggnadsutskott ordförande	0 20% av KSO, Särskilt utpekad utskott för kommunalråd, ordförandearvode utgår ej
Samhällsbyggnadsutskott 1e vice ordförande	95 238 Ökning från 40 till 50% av ordförande
Samhällsbyggnadsutskott 2e vice ordförande	95 238 50% av ordförande
Trygghetsutskott ordförande	0 20% av KSO, Särskilt utpekad utskott för kommunalråd, ordförandearvode utgår ej
Trygghetsutskott vice ordförande	95 238 Ökning från 40 till 50% av ordförande
Trygghetsutskott 2e vice ordförande	95 238 50% av ordförande
Miljö och energiutskott ordförande	190 476 Nytt utskott
Miljö och energiutskott vice ordförande	95 238 Nytt utskott, 50% av ordförande
Miljö och energiutskott vice ordförande	95 238 Nytt utskott, 50% av ordförande
Överförmyndare	104 762 11% av KSO
Överförmyndares ersättare	12 381 1,3% av KSO
Kommunalråd 3	380 952 40% av KSO
Kommunalråd 4	380 952 40% av KSO
Oppositionspott för V	228 571 Oppositionspott 6% av KSO per mandat
Oppositionspott för MP	57 143 Oppositionspott 6% av KSO per mandat
Summa politiska uppdrag	7 101 896

§ 88 Reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun inför mandatperiod 2022–2026

Dnr KS 22/0144

Beslut

1. Reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun för nästkommande mandatperiod antas med beskrivna ändringar enligt beslutspunkt 2–4.
2. Ersättning till den politiska ledningen som regleras i punkt 2.4 tas bort.
3. Den extra potten till oppositionen som föranleds av ersättningen till den politiska ledningen tas bort.
4. Fullmäktigeberedningen ges i uppdrag att efter valet sammanträda på nytt för att ta fram ett förslag på kategorisering av nämnderna enligt del 2.1 i tillhörande bilaga. Förslaget ska därefter fastställas av kommunfullmäktige innan årets utgång och bibehållen budgetram ska eftersträvas.

Sammanfattning

Den 15 december 2021 fattade Kommunfullmäktige beslut om att inrätta en fullmäktigeberedning för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda och kommunalt partistöd i Upplands-Bro kommun.

I samband med inrättandet antog Kommunfullmäktige ett reglemente för den nya fullmäktigeberedningen. Enligt reglementet har fullmäktigeberedningen till uppgift att inför varje ny mandatperiod genomföra en översyn av befintligt reglemente för arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun.

Om fullmäktigeberedningen anser att det finns behov av en revidering av reglementet för arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda ska beredningen lämna förslag till ändringar genom en skriftlig redovisning. Om fullmäktigeberedningen efter sin översyn anser att det inte finns något behov av revideringar av befintligt reglemente för arvoden och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda ska även detta redovisas skriftligen.

Fullmäktigeberedningen beslutade den 15 februari 2022 att ge kommunledningskontoret i uppdrag att genomföra en jämförelse och analys av ekonomi för år 2017, 2019, 2020/2021 samt att undersöka med närliggande kommuner i länet om hur nämnder och utskott kategoriseras och arvoderas.

Fullmäktigeberedningen beslutade den 27 april 2022 att föreslå kommunfullmäktige anta reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun för nästkommande mandatperiod med beskrivna ändringar enligt beslutspunkt 2–4.

Kommunledningskontorets bedömning

På uppdrag av fullmäktigeberedningen har kommunledningskontoret genomfört utredningar som har legat till grund för fullmäktigeberedningens förslag till beslut. Kommunledningskontoret ställer sig bakom förslaget.

Beslutsunderlag

- Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse den 3 maj 2022.
- Anteckningar från fullmäktigeberedningen den 27 april 2022.
- Utredning fullmäktigeberedningen den 15 mars 2022 med kompletteringar.
- Anteckningar från fullmäktigeberedningen den 29 mars 2022
- Anteckningar från fullmäktigeberedningen den 15 februari 2022.
- Reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun med ändringsmarkeringar.
- Reglemente för fullmäktigeberedning för arvode och ekonomisk ersättning till förtroendevalda samt kommunalt partistöd i Upplands-Bro kommun.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

1. Reglemente för arvode och ekonomiska ersättningar till förtroendevalda i Upplands-Bro kommun för nästkommande mandatperiod antas med beskrivna ändringar enligt beslutspunkt 2–4.
2. Ersättning till den politiska ledningen som regleras i punkt 2.4 tas bort.
3. Den extra potten till oppositionen som föranleds av ersättningen till den politiska ledningen tas bort.
4. Fullmäktigeberedningen ges i uppdrag att efter valet sammanträda på nytt för att ta fram ett förslag på kategorisering av nämnderna enligt del 2.1 i tillhörande bilaga. Förslaget ska därefter fastställas av kommunfullmäktige innan årets utgång och bibehållen budgetram ska eftersträvas.

Beslutsgång

Ordförande finner att det finns ett förslag till beslut och att Kommunfullmäktige beslutar i enlighet med detta.

Beslutet skickas till:

- Kommunstyrelsen
- Juridikenheten

Kommunledningskontoret

Ida Texell
Kommundirektör
Ida.texell@upplands-bro.se

Datum	Vår beteckning	Er beteckning
2022-10-11	KS 22/0567	

Kommunstyrelsen

Modell för styrning och ledning av kommunens bolag

Förslag till beslut

Kommundirektören ges i uppdrag att se över och lämna förslag på ny modell för styrning och ledning av kommunens bolag.

Sammanfattning

Upplands-Bro kommun växer och flera strategiska satsningar och förflyttningar har genomförts och kommer att genomföras för att möta kommunens samhällsutmaningar. Viktiga områden där fokuserade satsningar genomförs är trygghet, invånaren först, social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet samt folkhälsa. Kommunen genomgår i och med tillväxt och dessa satsningar genomgripande förändringar. Styrning, uppdrag och direktiv, koncerngemensamt arbete samt uppföljning av bolagens verksamhet är viktiga verktyg för att säkerställa att kommunens bolag arbetar i enlighet med strategisk inriktning för kommunen.

Upplands-Bro kommun har under perioden 2019–2021 förstärkt koncerngemensamt arbete genom övergripande mål och riktning för kommunen. För att möta framtidens utmaningar behövs en ny modell rörande styrning och ledning av bolagen. Nya strategiska vägval bör tas fram baserad på kommunens behov för att säkra att bolagen blir ett kraftfullt verktyg i kommunens förflyttning.

Beslutsunderlag

- Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse den 11 oktober 2022
- Revisionsrapport – Granskning av bolagsstyrning den 23 februari 2021

Ärendet

Bakgrund

Upplands-Bro kommun genomgår genomgripande förändringar i och med den tillväxt som sker i kommunen samtidigt genomförs kraftiga satsningar kopplat olika samhällsutmaningar i kommunen. Kommunens bolag kan och bör vara

Kommunledningskontoret

kraftiga verktyg i utvecklingen. Med anledning av detta bör en ny modell för styrning, ledning och koncernsamverkan arbetas fram.

I februari 2021 slutfördes en granskning av bolagens styrning av EY och kommunens lekmannarevisorer. Granskningen, som bygger delvis på intervjuer och delvis på inläsning av styrande dokument och beslut, visar bland annat att det finns anledning att se över följande områden;

- Roller, mandat, uppdrag och ansvar inom och mellan bolagen.
- Belys vad ”affärsrämsighet” innebär och hur den ska bedömas på kort och lång sikt.
- Säkerställ ägardirektivens tydlighet och reducera behov av tolkning.
- Områden för kommun- och koncernsamverkan.

Ovanstående områden tas i beaktande vid arbetet med en ny modell för styrning och ledning av kommunens bolag.

Syfte med ny modell för styrning av kommunens bolag samt genomförande

Upplands-Bro kommun är i relation till den expansion och den tillväxt som sker en liten kommun. Detta ställer höga krav på samverkan, samnyttjande av resurser samt på ekonomisk och verksamhetsmässig effektivitet, då kommunen ej har de resurser som större kommuner och aktörer kan ha.

Syftet att se över styrning och ledning i kommunens bolag är att säkerställa effektivitet, drivkraft framåt och god ekonomisk hushållning med kommunens och dess bolags resurser, samt att säkerställa en utveckling i linje med kommunens fastställda riktning.

För att arbeta effektivt och på ett samlat sätt med samhällsutmaningar och tillväxt är bedömningen (baserat på bl a ovan nämnda granskning från februari 2021) att styrning och ledning av kommunens bolag kan förbättras, samt att bolagens direktiv bör ses över såväl som verksamhetens förutsättningar att verka utifrån en ny modell. Syftet är att stärka bolagens roll och möjligheter att utgöra strategiskt kraftfulla verktyg i kommunens förflyttning. En ny modell bör ta följande områden i beaktande;

- Bolagens verksamhet och dess förutsättningar att arbeta effektivt och i linje med kommunens strategi.
- Styrelsernas sammansättning, roll och uppdrag.
- Ägardirektiv.
- Kommun- och koncernsamverkan.
- Omvärldsbevakning, hur gör andra kommuner?

Kommunledningskontoret

Tidplan

Tidplan för arbetet med ny modell för styrning och ledning av kommunens bolag slutförs och åiterrapporteras till Kommunstyrelsen under fjärde kvartalet 2022.

Barnperspektiv

Barnperspektivet beaktas i arbetet med att ta fram en ny modell för styrning och ledning av kommunens bolag. Det är av största vikt att barn och unga i kommunen ges möjligheter till ett bra boende och trivsamma boendemiljöer, samt att närområdet upplevs tryggt och att kommunen säkerställer trivsamma och trygga lokaler för de välfärdstjänster som barn och unga nyttjar, bland annat skolor och fritidsgårdar. En ny modell för styrning och ledning av kommunens bolag ska därför säkerställ att barnperspektivet säkras i arbetet och att det även åiterrapporteras på ett tydligt sätt till kommunstyrelse vid arbetets slutförande.

Kommunledningskontoret

Ida Texell

Kommundirektör

Bilagor

1. Revisionsrapport – Granskning av bolagsstyrning den 23 februari 2021

Beslut sänds till

- Samtliga bolag
- Samtliga nämnder
- Kommunfullmäktige

Revisionsrapport 2020
Genomförd på uppdrag av revisorerna
Februari 2021

Upplands-Bro kommun

Granskning av bolagsstyrning

EY

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1. Bakgrund.....	3
2.2. Syfte och revisionsfrågor	3
2.3. Revisionskriterier.....	3
2.4. Genomförande	4
3. Granskningsresultat	5
3.1. Organisation och bolagsstyrning	5
4. Sammanfattande bedömning	11
Bilaga 1: Källförteckning	13

1. Sammanfattning

EY har på uppdrag av Upplands-Bro kommuns bolags lekmannarevisorer granskat bolagsstyrelserna i syfte att bedöma om bolagsstyrelserna agerar ändamålsenligt och med tillräcklig intern kontroll.

Vår sammanfattande bedömning är att rollerna mellan bolagsstyrelse, VD och ägare inte är tillräckligt tydliga. Det samma gäller rollen som moderbolag och dess funktioner. I fråga om förutsättningarna för styrelser och VD att driva bolagen på affärsmässiga grunder bedömer vi att dessa förutsättningar tillämpas inom AB Upplands-Brohus, som är det enda av de tre bolagen med lagstöd för affärsmässig verksamhet. De övriga två agerar utifrån självkostnadsprincipen. För samtliga bolag ser vi även förutsättningar att verkställa ägardirektiv och medverka i kommunens expansion. Dock ser vi behov av ett medvetandegörande av de rollkonflikter som kan förekomma vid personunioner samt att tydliggöra en god och transparent struktur för hur ägardirektiv ska verkställas, vid behov tolkas, och följas upp.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi att Upplands-Bro kommunföretag AB i samverkan med dotterbolag och kommunen:

- ▶ Belys och tydliggör de olika rollernas innebörd, ansvar och lojalitet. Det avser funktioner inom bolagen, i förekommande personunioner samt moderbolagets roll, mandat och ansvar. Om Upplands-Bro kommun önskar förstärka moderbolagets (Upplands-Bro kommunföretag AB) roll i koncernen kan exempelvis kommunfullmäktige ge bolaget i uppdrag att utfärda ägardirektiv till dotterbolagen i administrativa och ickeprincipiella frågor, och i förekommande fall återrapportera till kommunfullmäktige.
- ▶ Belys vad "affärsmässighet" innebär och hur den ska bedömas på kort och lång sikt. Jämför begreppet med ägardirektivets uttryck "aktivt samhällsansvar" och innebörden av att vara samhällsnyttiga företag.
- ▶ Säkerställ ägardirektivens tydlighet och reducera behov av tolkning. Då behov föreligger kan exempelvis Upplands-Bro kommunföretag AB ges i kompletterande uppdrag att tolka ägardirektiv och återrapportera sådan tolkning till kommunfullmäktige. Idag anges för moderbolaget: *"Vid den händelse att något av de givna ägardirektiven för respektive dotterbolag kommer i konflikt med ett ägardirektiv från annat dotterbolag, ska moderbolaget tillfrågas"*. Det finns alltså redan ett uppdrag att tolka ägardirektiv men det omfattar inte de situationer som framkommit i granskningen.
- ▶ Upplands-Bro kommunföretag AB bör överväga att ge dotterbolagen i uppdrag att ta fram förslag på områden för koncern- och kommunsamverkan. En sådan inventering bör analyseras utifrån koncern- och kommunnytta med beaktande av tillräcklig affärsmässighet och samhällsansvar.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

God bolagsstyrning handlar om att säkerställa för aktieägarna att bolag sköts hållbart, ansvarsfullt och så effektivt som möjligt. Förtroendet hos lagstiftare och i samhället för att bolagen agerar ansvarsfullt är avgörande för bolagens frihet att förverkliga sina strategier för att skapa värde.

Med anledning av detta har Upplands-Bro kommuns bolags lekmannarevisorer beslutat att granska bolagsstyrelsernas styrning och interna kontroll. Revisorerna har därför beslutat om fördjupad granskning med fokus på:

- Styrelsens sammansättning och kompetens
- Bolagens affärsmässighet och företagsledning
- Rollfördelning bolagsinternt
- Koncerninternt och visavi ägaren
- Tolkning och användning av ägardirektiv
- Bolagens förutsättningar att klara pågående och framtida tillväxt

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om bolagsstyrelserna agerar ändamålsenligt och med tillräcklig intern kontroll.

De revisionsfrågor som granskningen besvarar är följande:

- ▶ Är rollerna mellan bolagsstyrelse, VD och kommunstyrelse tydliga och ändamålsenliga?
- ▶ Arbetar styrelsen på affärsmässiga grunder med för uppdraget relevant kompetens? Föreligger anledning att komplettera styrelserna med styrelsekompetens från näringslivet?
- ▶ Har VD förutsättningar att driva bolagen på affärsmässigt sätt?
- ▶ Har bolagen förutsättningar att verkställa sina ägardirektiv?
- ▶ Har bolagen förutsättningar att medverka i och verka för kommunens expansion samt att utveckla Upplands-Bro till en attraktiv boende- och verksamhetsort?
- ▶ Utnyttjas samordningsfördelar inom bolagskoncernen och mellan bolagskoncernen och ägaren?

2.3. Revisionskriterier

I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallagen
- ▶ Aktiebolagslagen
- ▶ Lag om allmännyttiga kommunala aktiebolag
- ▶ Bolagsordningar
- ▶ Ägardirektiv
- ▶ Övergripande mål och budget 2020, antagen av kommunfullmäktige
- ▶ Kommunstyrelsens årliga prövning av bolagen enligt kommunlagen 6 kap 9 §

2.4. Genomförande

Granskningen grundas på intervjuer och dokumentstudier (se bilaga 1). Samtliga intervjuade har beretts tillfälle att sakgranska rapporten vilket innebär att de fakta som rapporten hänvisar till är kvalitetssäkrade av de som granskats. All korrespondens kring faktakontrollen har arkiverats. Slutsatserna och revisionsbedömningarna ansvarar EY för. Granskningen är genomförd under oktober 2020 - februari 2021.

3. Granskningsresultat

3.1. Organisation och bolagsstyrning

3.1.1. Tydlighet mellan roller

För att förstå frågan om rolltydlighet inleder vi med en kort beskrivning av hur ansvaret skiljer sig åt mellan aktiebolag och kommunal verksamhet.

Ur ”Styrelseledamöters lojalitetsplikt – Särskilt om förbudet att utnyttja affärsmöjligheter” av jur dr Jessica Östberg har vi hämtat följande:

”Det saknas till viss del lagstiftning om lojalitetsplikt för VD och styrelseledamöter men styrelseledamöter och VD har en omfattande lojalitetsplikt genom den förtroendefulla ställning de har i bolaget. Denna lojalitetsplikt framgår bland annat av aktiebolagslagens (ABL) generalklausul (8 kap. 41 §) och av bestämmelserna om jäv (8 kap. 23 §) och för verkställande direktören (VD) följer lojalitetsplikten även av anställningen.”

Enligt lojalitetsplikten ska bolagets vinstsyfte stå i centrum och bolagets intressen alltid iaktas. Styrelseledamöterna och VD ska alltid beakta bolagets bästa och har dessutom plikt att värna om aktieägarnas intressen av att aktiebolagslagen, bolagsordningen och årsredovisningslagen följs.

I aktiebolagslagen (2005:551) 29 kap. finns dessutom särskilda skadeståndsrättsliga ansvarsregler för VD och styrelseledamot.

Huvudregeln om skadeståndsansvar för VD finns i 29 kap. 1 § 1 st. ABL

”En stiftare, styrelseledamot eller verkställande direktör som när han eller hon fullgör sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget skall ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan tillfogas en aktieägare eller någon annan genom överträdelse av denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.”

Det anses svårt att avgöra vilka handlingar som medför skadeståndsansvar, allmänt kan man dock säga att dåliga affärer eller tidvis förlustbringande verksamhet inte räcker för att skadeståndsansvar ska inträda. Aktiebolagslagens regler om skadeståndsansvar tar sin utgångspunkt i att styrelseledamot och VD är sysslomän (d v s att de självständigt handhar bolagets angelägenheter). Om sysslomannen skadar bolaget, aktieägare eller annan till följd av vårdslös förvaltning är denne skyldig att ersätta sin uppdragsgivare. Styrelseledamot kan bli personligt betalningsansvarig för vissa av bolagets förpliktelser, exempelvis lokalhyror, skatter och avgifter. Det är bolagsstämman som avgör om en skadeståndstalan ska väckas mot styrelseledamot eller VD. I praktiken är det mycket sällsynt att en kommun använder aktiebolagslagens ansvarsregler mot styrelseledamöter i kommunala bolag och har oftare valt att byta ut styrelseledamot de inte varit nöjd med, eller att inte nominera denne till ny mandatperiod.

Kommunallagen saknar motsvarande regler för nämndledamöter och anställda i ledande befattning. Lojalitet och ansvar för chefer får främst ses som en del av anställningen medan det för ledamöterna i nämnd eller kommunstyrelse främst är att se som ett politiskt ansvar. Det finns dock andra former av ansvar, exempelvis för arbetsmiljön, reglerad i Arbetsmiljölagen (1977:1160). Sådant ansvar är straffsanktionerat.

Lojalitetskravet är med andra ord något att beakta beroende på från vilken roll och utgångspunkt respektive person agerar, och det är särskilt väsentligt att hålla i minnet om det föreligger (som i Upplands-Bro) personunion mellan olika funktioner, exempelvis som kommundirektör tillika VD i moderbolaget respektive kommunstyrelsens ordförande tillika ordförande i moderbolaget Upplands-Bro kommunföretag AB. De olika rollerna behöver hållas isär utifrån ansvars- och lojalitetsbegreppet. I allt väsentligt bör dessa roller inte hamna i konflikt med varandra men de bör alltid beaktas och eventuella intressekonflikter förebyggas.

Likt många andra kommuner med kommunala bolag sitter flera personer i Upplands-Bro på mer än en post i kommunen och dess bolag. Styrelseledamöterna i bolagen är även förtroendevalda i kommunen.

I intervjuer har det framkommit att det kan vara svårt att särskilja dessa roller och veta vilken roll den person man talar med företräder för tillfället. Under intervjuerna har det inte framkommit några händelser där detta varit anledning till problem annat än otydlighet.

3.1.2. Arbetar styrelsen på affärsmässiga grunder med för uppdraget relevant kompetens?

Vi inleder med att beskriva vilka regler som gäller för valbarhet till en bolagsstyrelse.

Styrelserna i moderbolaget Upplands-Bro Kommunföretag AB samt dotterbolagen AB Upplands-Brohus och Upplands-Bro Kommunfastigheter AB utses av kommunfullmäktige och speglar den politiska mandatfördelningen. Att tillsätta styrelse i bolagen enligt denna metod är inget lagmässigt krav enligt Aktiebolagslagen och skulle således kunna ändras. Enligt Aktiebolagslagen kap 8 §§ 9 -11 är kraven för att få vara styrelseledamot att:

- vara minst 18 år
- inte vara i konkurs
- inte ha förvaltare
- inte ha näringsförbud

Hälften av en bolagsstyrelse ska vara bosatt inom EES men et finns inget krav på bosättning i den egna kommunen och de valbarhetskrav som gäller enligt kommunallagen är inte tillämpliga i kommunala bolag.

Ovanstående innebär att aktiebolagslagen ställer relativt okomplicerade krav på styrelsernas sammansättning, vilken därför är möjlig att ändra och välja in s k styrelseproffs eller personer med annan kompetens. Det är ytterst kommunfullmäktige som ägare som avgör frågan och alltid utser ledamöter i bolagen. Om bolagsstyrelserna ska innehålla "professionella styrelseledamöter" som tillsätts utifrån specifik kompetens eller branschkunskap måste emellertid reglerna i kommunallagen om proportionella val beaktas och någon form av politisk överenskommelse om sådana styrelseledamöter träffas.

Vid intervjuer framkommer inget entydigt svar om det föreligger anledning att komplettera styrelserna med styrelsekompetens från näringslivet. En del anser att styrelserna har den kompetens som behövs och tycker det fungerar bra i nuläget. Men även motsatta åsikter lyfts fram med behov av ytterligare kompetens i bolagsstyrelserna.

På frågan om varför detta bör ske framförs uppfattning om att det kan bli "för politiskt" i styrelserna och det finns risk att ledamöterna mer följer partilinjen än bolagets intressen. Vi noterar att i protokollen från moderbolaget bakom ledamöternas namn redovisas partibeteckning, vilket inte görs i protokollen från dotterbolagen.

I fråga om affärsmässighet gäller vissa regler för kommunala bolag. Huvudregeln är "självkostnadsprincipen" (Kommunallagen 2 kap 6 § "Kommuner och regioner får inte ta ut högre avgifter än som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.") såvida inte annat framgår av särlagstiftning.

Konkurrensverket beskriver kommuners möjligheter att bedriva affärsverksamhet i "Kommunal prissättning i konkurrens En modifierad underskotts- och självkostnadsprincip".

Konkurrensverket framhåller att kommuner inte utan särskilda skäl får engagera sig på näringslivets område och denna inskränkning finns i kommunallagen 2 kap. 7 §. En kommun får som huvudregel endast engagera sig i verksamhet som är av allmännyttig natur som bedrivs utan vinstsyfte – verksamheten får inte bedrivas i spekulativt syfte.

Bestämmelsen som föreskriver att vinstsyfte inte får förekomma avgränsar också området för när kommunal näringsverksamhet kan anses vara tillåten. Att verksamheten ska bedrivas utan vinstsyfte innebär att verksamheten ska ha annat syfte än vinst. En tolkning som konkurrensverket gör är att verksamheten får gå med vinst under förutsättning att vinsten inte är åsyftad.

Det finns emellertid särlagstiftning som ger kommuner rätt att agera affärsmässigt. En särlagstiftning är Lag om allmännyttiga kommunala aktiebolag 2010:879. I dess § 2 skrivs att ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag ska bedriva verksamheten enligt affärsmässiga principer. I §3 finns dock begränsning av ägarens möjlighet att ta ut vinst från bolaget.

Affärsmässigheten innebär även att kommunen inte utan vidare kan stödja bolaget ekonomiskt och att bolaget måste ställa marknadsmässiga avkastningskrav på investeringar. Kravet på affärsmässighet gäller dock på lång sikt och för bolaget som helhet, inte för enskilda åtgärder.

För moderbolaget Upplands-Bro Kommunföretag AB och för dotterbolaget Upplands-Bro Kommunfastigheter AB saknas särlagstiftning som medger affärsmässighet. För dessa bolag gäller istället självkostnadsprincipen.

Kommunfullmäktige har i ägardirektivet angivit att AB Upplands-Brohus ska generera en direktavkastning på minst 2,7% räknat på fastigheternas marknadsvärde. Detta avkastningskrav kan tolkas som måttet på bolagets affärsmässighet. Bolaget ska dessutom för perioden 2020 till 2030 som riktvärde ha en soliditet motsvarande 20%.

För Upplands-Bro Kommunfastigheter AB anger kommunfullmäktige i ägardirektivet att bolagets avkastning ska vara 3,7% räknat på eget kapital. Detta kan då tolkas som ett mått på självkostnad.

Moderbolaget Upplands-Bro kommunföretag AB har enligt kommunens hemsida har som huvuduppgift att:

- med sina verksamheter bidra till att utveckla Upplands-Bro kommun till en attraktiv boende- och verksamhetsort,

- styra och följa upp verksamheterna i dotterbolagen med hänsyn till kommunens bolagspolicy, generella ägardirektiv och årliga ägardirektiv, samt
- utveckla den operativa organisationens effektivitet genom samverkan mellan de ingående dotterbolagen.

Texten på hemsidan kan jämföras med den i bolagsordningen som anger att bolaget ska

- äga och förvalta aktier i Upplands-Bro kommuns hel- och/eller delägda bolag
- initiera och driva särskilda projekt i syfte att utveckla kommunens bolagsverksamhet.
- utföra det uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare.
- samordna och tillsammans med dotterbolagen utveckla bolagens verksamhet på ett värdeskapande sätt samt
- samordna övergripande finansiella frågor och riskexponeringar.

Texterna beskriver samma bolag men är inte helt överensstämmande vilket kan ge utrymme för tolkning, vilket vi kommit i kontakt även med i andra avseenden.

Moderbolaget bedriver ingen egen självständig verksamhet och har inte erlagts något avkastningskrav.

Frågan om eventuell vinstutdelning från bolagen beslutas i särskild ordning av kommunfullmäktige.

AB Upplands-Brohus styrelseordförande uppger i intervju att bolaget beaktar affärsmässighet i enlighet med ägardirektiv och lagregler. Vid granskning av affärsplan 2020, uppföljningar och styrelseprotokoll vidimeras ordförandens uppgifter.

För Upplands-Bro Kommunfastigheter AB gäller självkostnadsprincipen vilket innebär att hyresnivån företaget tar ut för sina verksamhetslokaler regleras i samband med kommunstyrelsens budgetberedning och beslut i kommunfullmäktige som sedan överförs till bolaget via ägardirektiv. Hyrorna för verksamhetslokaler är således inte marknadsmässigt/affärsmässigt satta.

3.1.3. Har VD förutsättningar att driva bolagen på affärsmässigt sätt?

Upplands-Bro Kommunfastigheter AB och AB Upplands-Brohus har som tidigare konstaterats personunion vilket innebär att båda bolagen har samma VD. Bostadsbolaget säljer personella tjänster till Kommunfastigheter som i sin tur utgår från självkostnadsprincipen medan bostadsbolaget ska agera affärsmässigt.

VD angav i intervjun att förutsättningarna att agera affärsmässigt i bostadsbolaget är goda men att det förekommer utmaningar. VD ser sin uppgift utifrån lojalitetsprincipen varför de valt att inte samordna vissa funktioner med kommunen.

I intervjuer med företrädare för Upplands-Bro kommunföretag AB (moderbolaget) framkommer att moderbolagets funktion inte upplevs som helt självklar, och kan t o m ifrågasättas. Den generella uppfattningen bland de intervjuade är att moderbolaget förvisso har en samordnande funktion som antingen går att utveckla - eller avveckla.

Moderbolagets VD, tillika kommundirektör, ska som VD direkt underställd bolagsstyrelsen ansvara för att moderbolaget lever upp till bolagsordningen att bland annat *"initiera och driva särskilda projekt i syfte att utveckla kommunens bolagsverksamhet", "samordna och tillsammans med dotterbolagen utveckla bolagens verksamhet på ett värdeskapande sätt"*.

Moderbolagets VD ger uttryck för viss svårighet att motsvara uppdraget att "initiera och driva särskilda projekt" samt att "samordna" och "utveckla". En orsak är svårigheten att i varje exempel hantera affärsmässigheten hos det ena dotterbolaget även då det ur ett övergripande perspektiv kan uppfattas som gynnande av helheten, d v s bolagskoncernen och kommunkoncernen. Affärsmässigheten är, som framgår, dessutom endast kopplat till bostadsbolaget medan de två övriga bolagen (liksom kommunen) omfattas av självkostnadsprincipen. VD-uppdraget upplevs otydligt och svårt att hantera och det anses finnas behov av att förtydliga både direktörens och moderbolagets mandat.

3.1.4. Verkställa ägardirektiv

En del av kommunens formella redskap för ägarstyrning är ägardirektiven. Ägardirektiven tas fram av kommunfullmäktige och ges till bolagen. Det finns generella ägardirektiv som omfattar alla bolag samt specifika för AB Upplands-Brohus samt Upplands-Bro kommunfastigheter AB.

Vid intervjuer har det framkommit olika uppfattningar om hur detaljerade ägardirektiven ska vara. Det fanns uppfattning att de är för detaljerade och borde vara mer övergripande men även uppfattningen att de redan är på övergripande nivå och att detaljeringsgraden är lagom.

Det lyfts även fram en upplevd otidlighet i ägardirektivens utformning vilken anges leda till behov av tolkning. Vid intervjuerna har det framkommit att dotterbolagens ledning vänder sig till olika personer för tolkning och att det inte ges en enhällig tolkning av ägardirektiven. Någon skriftlig tolkning av ägardirektiven sker inte. Tolkningarna uppges sakna tillräcklig transparens.

Det är även en upplevd otidlighet av vem och med vilket mandat som tolkningar ska ske samt hur dessa ska kommuniceras/förankras. Från ägarhåll är upplevelsen att behovet av tolkning är både överdrivet och tidsödande.

Ett av ägardirektiven anger: *"Ombilda minst 20% av hyresbeståndet i Upplands-Bro kommun. Ombildningen bör ske i huvudsak i Bro med syftet att bryta bostadssegregationen."* Detta ägardirektiv omnämns i flera intervjuer som en svårighet och bostadsbolagets styrelse har i protokoll angivit vilka åtgärder de vidtagit samt kommunikationen med ägaren. Emellertid upplever ägaren "att inget händer" och att frågan dras i långbänk.

3.1.5. Kommunens expansion

Bostadsbolaget är en av flera aktörer på den öppna marknaden och kan av ägaren ges byggprojekt för nybyggnationer eller ombildning.

Bostadsbolaget har ägardirektivet att *"Under perioden 2019 – 2022 påbörja nybyggnation av minst 300 lägenheter."* Perioden sammanfaller med innevarande mandatperiod och målet anses av intervjuade som möjligt att uppnå och affärsrisken som ringa då efterfrågan på bostäder är stort. Det finns emellertid även här utrymme för tolkning. Uttrycket "påbörja" är inte detsamma som att 300 lägenheter är inflyttningsklara.

I intervju framfördes att kommunen inte har tillräcklig planberedskap för att motsvara bolagets behov men frågan behöver en djupare analys än vad som varit möjligt inom ramen för denna granskning.

Kommunfastigheters medverkan till den kommunala expansionen ses i rollen som tillhandahållare av kommunala verksamhetslokaler men har inget monopol på lokaler, kommunen kan välja att förhyra eller anskaffa lokaler via andra aktörer. Kommunen har sedan kort tid tillsatt funktion som fastighetsstrateg med uppgift att arbeta med lokalförsörjning. Det sägs finnas behov av att samordna anskaffning och nyttjande av verksamhetslokaler.

3.1.6. Samordningsfördelar

Att samordna vissa funktioner mellan bolagen inom koncernen och mellan bolagen och ägaren kan hålla nere kostnader för samtliga parter. Samordningsuppdraget återfinns i ägardirektiv.

Vid intervjuer framkommer att detta är en uppgift med olika infallsvinklar och att det i dagsläget endast sker en begränsad samordning. Vi uppfattar en oenighet om vilka fördelar vissa samordningar skulle innebära för respektive bolag och kommun. Under intervjuerna har det däremot framkommit ett antal områden där samordning möjligt skulle kunna tillbringa fördelar både för bolagen och ägare såsom upphandling, ekonomi/lön, IT och kundmottagning/reception.

Ägarrepresentanterna uttrycker synpunkten att bolagen förvisso är egna juridiska personer men bör för bättre synergieffekter knytas närmare kommunen och lyfter att detta tydliggjorts i ägardirektivet avseende samordning. Dotterbolagens representanter fokuserar mer på respektive bolags effektivitet.

4. Sammanfattande bedömning

Vår sammanfattande bedömning är att rollerna mellan bolagsstyrelse, VD och ägare inte är tillräckligt tydliga. Det samma gäller rollen som moderbolag och dess funktioner. Ifråga om förutsättningarna för styrelser och VD att driva bolagen på affärsmässiga grunder bedömer vi att dessa förutsättningar tillämpas inom AB Upplands-Brohus, som är det enda av de tre bolagen med lagstöd för affärsmässig verksamhet. De övriga två agerar utifrån självkostnadsprincipen. För samtliga bolag ser vi även förutsättningar att verkställa ägardirektiv och medverka i kommunens expansion. Dock ser vi behov av ett medvetandegörande av de rollkonflikter som kan förekomma vid personunioner samt att tydliggöra en god och transparent struktur för hur ägardirektiv ska verkställas, vid behov tolkas, och följas upp.

Vår bedömning grundar sig på följande:

Revisionsfråga	Bedömning
Är rollerna mellan bolagsstyrelse, VD och kommunstyrelse tydliga och ändamålsenliga?	Nej, Rådande personunion kan skapa otydlighet relativt uppdrag, lojalitet och mandat. Moderbolagets uppdrag upplevs dessutom som otydligt.
Arbetar styrelsen på affärsmässiga grunder med för uppdraget relevant kompetens? Föreligger anledning att komplettera styrelserna med styrelsekompetens från näringslivet?	Ja. Affärsmässighet omfattar enbart AB Upplands-Brohus och styrelsen utför uppdraget på denna grund. Vi noterar synpunkter kring risk för inslag av partipolitik men ser få konkreta uttryck. Behovet att komplettera styrelserna med kompetens från näringslivet förfaller splittrad och är ytterst en ägarfråga. För AB Upplands-Brohus kan det vara relevant att utreda möjligheten medan det för övriga bolag som omfattas av självkostnadsprincipen, och utför uppdrag mycket näraliggande den kommunala verksamheten, kan det uppfattas som mindre aktuellt. Upplands-Bro kommunfastigheter AB bedriver verksamhet som likväl kan utföras inom ordinarie kommunal organisationen (nämnd/förvaltning) medan moderbolaget Upplands-Bro kommunföretag AB uppdrag som aktieägare får bedömas i ljuset av den begränsade möjligheten till koncernbidrag som dotterbolagen medger, men i övrigt ses som en ägare som mer aktivt än idag kan verkställa samordningsuppdraget.
Har VD förutsättningar att driva bolagen på affärsmässigt sätt?	Ja, i fråga om Upplands-Brohus AB, Övriga bolag omfattas av självkostnadsprincipen. I den mån moderbolaget mer aktivt än för närvarande ska arbeta med samordning och utveckling bör VD:s möjligheter att ägna tillräckligt med tid åt uppdraget belysas, givet dennes uppdrag som kommundirektör.

Har bolagen förutsättningar att verkställa sina ägardirektiv?	Ja, vår bedömning är att bolagen har förutsättningar att verkställa sina ägardirektiv. Utmaningar synes ligga i direktivens tolkning och praktiskt genomförande. Här föreligger problem som bör åtgärdas snarast.
Har bolagen förutsättningar att medverka i och verka för kommunens expansion samt att utveckla Upplands-Bro till en attraktiv boende- och verksamhetsort?	Ja, med stöd i bolagsordningar och ägardirektiv ges samtliga bolag sådan förutsättning. Det bör ske i nära samverkan med de strategiska resurser som kommunen förfogar över. Vi erfar att sådana forum finns och tillämpas. Det har lyfts fram att kommunens planberedskap kan vara en begränsande faktor men vi har inom ramen för denna granskning inte djupare undersökt sakfrågan.
Utnyttjas samordningsfördelar inom bolagskoncernen och mellan bolagskoncernen och ägaren?	Nej och vi grundar bedömningen på intervjuer och avsaknad på en strukturerad kartläggning av samordningsmöjligheter, dess risker och möjligheter. Samordningsmöjligheter kan innebära att bolagen inom ramen för sina uppdrag övertar vissa delar av kommunens resurser likväl som tvärt om. Vi finner ingen inventering och/eller analys av möjliga samordningsområden i någon riktning.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi Upplands-Bro kommunföretag AB i samverkan med dotterbolag och kommunen:

- ▶ Belys och tydliggör de olika rollernas innebörd, ansvar och lojalitet. Det avser funktioner inom bolagen, i förekommande personunioner samt moderbolagets roll, mandat och ansvar. Om Upplands-Bro kommun önskar förstärka moderbolagets (Upplands-Bro kommunföretag AB) roll i koncernen kan exempelvis kommunfullmäktige ge bolaget i uppdrag att utfärda ägardirektiv till dotterbolagen i administrativa och ickeprincipiella frågor, och i förekommande fall återrapportera till kommunfullmäktige.
- ▶ Belys vad "affärsmässighet" innebär och hur den ska bedömas på kort och lång sikt. Jämför begreppet med ägardirektivets uttryck "aktivt samhällsansvar" och innebörden av att vara samhällsnyttiga företag.
- ▶ Säkerställ ägardirektivens tydlighet och reducera behov av tolkning. Då behov föreligger kan exempelvis Upplands-Bro kommunföretag AB ges i kompletterande uppdrag att tolka ägardirektiv och återrapportera sådan tolkning till kommunfullmäktige. Idag anges för moderbolaget: "*Vid den händelse att något av de givna ägardirektiven för respektive dotterbolag kommer i konflikt med ett ägardirektiv från annat dotterbolag, ska moderbolaget tillfrågas*". Det finns alltså redan ett uppdrag att tolka ägardirektiv men det omfattar inte de situationer som framkommit i granskningen.
- ▶ Upplands-Bro kommunföretag AB bör överväga att ge dotterbolagen i uppdrag att ta fram förslag på områden för koncern- och kommunsamverkan. En sådan inventering bör analyseras utifrån koncern- och kommunnytta med beaktande av tillräcklig affärsmässighet och samhällsansvar.

Upplands-Bro den 23 februari 2021

Mattias Öster Waara
Revisor, EY

Jan Darrell
Cert. kommunal yrkesrevisor

Bilaga 1: Källförteckning

Dokument:

- ▶ Kommunstyrelsens och bolagens styrelseprotokoll
- ▶ Ägardirektiv
- ▶ Årsredovisningar 2019
- ▶ Uppföljningar 2020
- ▶ Verksamhetsplaner/affärsplaner

Intervjuade funktioner:

- ▶ Kommunstyrelsens ordförande och 2:e vice ordförande
- ▶ Kommundirektör
- ▶ Ordförande, vice ordförande, 2:e vice ordförande och VD, Upplands-Bro kommunföretag AB
- ▶ VD, Upplands-Bro kommunfastigheter AB
- ▶ Ordförande, vice ordförande och VD, AB Upplands-Brohus
- ▶ Ekonomichef, Upplands-Bro kommun
- ▶ T f Samhällsbyggnadschef, Upplands-Bro kommun

Upplands-Bro kommun
Lekmannarevisionen

Revisionskrivelse 2021-02-23

Till: Styrelserna för Upplands-Bro kommunföretag AB, Upplands-Bro kommunfastigheter AB, AB Upplands-Brohus

För kännedom: Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen

Granskning av bolagsstyrning

EY har på uppdrag av Upplands-Bro kommuns bolags lekmannarevisorer granskat bolagsstyrelserna i syfte att bedöma om bolagsstyrelserna agerar ändamålsenligt och med tillräcklig intern kontroll.

Vår sammanfattande bedömning är att rollerna mellan bolagsstyrelse, VD och ägare inte är tillräckligt tydliga. Det samma gäller rollen som moderbolag och dess funktioner. Ifråga om förutsättningarna för styrelser och VD att driva bolagen på affärsmässiga grunder bedömer vi att dessa förutsättningar tillämpas inom AB Upplands-Brohus, som är det enda av de tre bolagen med lagstöd för affärsmässig verksamhet. De övriga två agerar utifrån självkostnadsprincipen. För samtliga bolag ser vi även förutsättningar att verkställa ägardirektiv och medverka i kommunens expansion. Dock ser vi behov av ett medvetandegörande av de rollkonflikter som kan förekomma vid personunioner samt att tydliggöra en god och transparent struktur för hur ägardirektiv ska verkställas, vid behov tolkas, och följas upp.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi att Upplands-Bro kommunföretag AB i samverkan med dotterbolag och kommunen:

- Belys och tydliggör de olika rollernas innebörd, ansvar och lojalitet. Det avser funktioner inom bolagen, i förekommande personunioner samt moderbolagets roll, mandat och ansvar. Om Upplands-Bro kommun önskar förstärka moderbolagets (Upplands-Bro kommunföretag AB) roll i koncernen kan exempelvis kommunfullmäktige ge bolaget i uppdrag att utfärda ägardirektiv till dotterbolagen i administrativa och ickeprincipiella frågor, och i förekommande fall återrapportera till kommunfullmäktige.
- Belys vad "affärsmässighet" innebär och hur den ska bedömas på kort och lång sikt. Jämför begreppet med ägardirektivets uttryck "aktivt samhällsansvar" och innebörden av att vara samhällsnyttiga företag.
- Säkerställ ägardirektivens tydlighet och reducera behov av tolkning. Då behov föreligger kan exempelvis Upplands-Bro kommunföretag AB ges i kompletterande uppdrag att tolka ägardirektiv och återrapportera sådan tolkning till kommunfullmäktige. Idag anges för moderbolaget: *"Vid den händelse att något av de givna ägardirektiven för respektive dotterbolag kommer i konflikt med ett ägardirektiv från annat dotterbolag, ska moderbolaget tillfrågas"*. Det finns alltså redan ett uppdrag att tolka ägardirektiv men det omfattar inte de situationer som framkommit i granskningen.
- Upplands-Bro kommunföretag AB bör överväga att ge dotterbolagen i uppdrag att ta fram förslag på områden för koncern- och kommunsamverkan. En sådan inventering bör analyseras utifrån koncern- och kommunnytta med beaktande av tillräcklig affärsmässighet och samhällsansvar.

Vi önskar svar från styrelsen för Upplands-Bro kommunföretag AB senast 2021-05-31.

Lekmannarevisorerna i Upplands-Bro kommunföretag

Roger Gerdin

Thomas Ljunggren

Bilaga: Revisionsrapport – Granskning av bolagsstyrning